

K5175
1

საქართველოს საბჭოთაო სოციალისტური პარტია (ბოლშევიკებისა)

ქვეყნული
ბიბლიოთეკა

ბიბ

ბროტეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

342
5-64

340.02
5 736

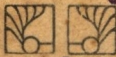
104 K. A

საქართველოს სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირისა

სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკების
კავშირისა

მონსქისი

რესპუბლიკის

კავშირისა

K5175
1

ცენტრალური კომიტეტის გამომცემლობა № 80

თფილისი—1924

1957
P. 5175

დადგენილება

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პირველი მოწვევის მეორე სესიისა.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის კონსტიტუციის სამოქმედოდ შემოღების შესახებ.

1. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ძირითადი კანონი (კონსტიტუცია) დამტკიცდეს და დაუყოვნებლივ შემოღებულ იქნეს სამოქმედოდ.

2. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ძირითადი კანონის (კონსტიტუციის) ტექსტი, მიღებული საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ამა სესიის მიერ, წარედგინოს საბოლოო დასამტკიცებლად საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების მეორე ყრილობას.

3. ვიდრე საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის კონსტიტუციის მე-4 და მე-5 თავის საფუძველზე შესდგებოდეს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი, ყველა რწმუნებულება, რაც კონსტიტუციით მინიჭებული აქვს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს, დაეკისროს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრე-

ზიდიუმს, რომელიც არჩეულ იქნა 19 წევრისაგან საბჭო-
თა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალ-
ლური აღმასრულებელი კომიტეტის პირველ სესიაზე 1922
წლის დეკემბრის 30-ს.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის
ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის
თავმჯდომარე **მ. კალინინი**.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის
ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის
მდივანი **ა. მდივანი**.

მოსკოვი—კრემლი.
1923 წლის ივლისის 6.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკე- ბის კავშირის ძირითადი კანონი (კონსტიტუცია).

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი, აღფრთოვანებით აცხადებს საბჭოთა ხელისუფლების საფუძველთა შეურყეველობას და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების 1-ლი ყრილობის დადგენილების აღსასრულებლად, აგრეთვე საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების 1-ლი ყრილობის მიერ ქ. მოსკოვში 1922 წლის დეკემბრის 30-ს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის დაარსების შესახებ მიღებული ხელშეკრულების საფუძველზე, იღებს რა ამასთანავე მხედველობაში მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტების მიერ წარმოდგენილ ყველა შესწორებასა და ცვლილებას, — **ა დ გ ე ნ ს**:

დეკლარაცია საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის დაარსების თაობაზე და ხელშეკრულება საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის დაარსების შესახებ არის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ძირითადი კანონი (კონსტიტუცია).

კარი პირველი.

**დეკლარაცია საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების
კავშირის დაარსების შესახებ.**

დღიდან საბჭოთა რესპუბლიკების დაარსებისა მსოფლიოს სახელმწიფონი გაიპო ორ ბანაკად: კაპიტალიზმის ბანაკი და სოციალიზმის ბანაკი.

იქ, კაპიტალიზმის ბანაკში—ეროვნული შუღლი და უთანასწორობა, კოლონიალური მონობა და შოვინიზმი, ეროვნული ჩაგვრა და რბევა, იმპერიალისტური მხეცობა და ომები.

აქ, სოციალიზმის ბანაკში—ურთიერთშორის ნდობა და მშვიდობიანობა, ეროვნული თავისუფლება და თანასწორობა, მშვიდობიანი ცხოვრება და ხალხთა ძმური თანამშრომლობა.

კაპიტალისტური მსოფლიოს ცდა, ათეული წლების განმავლობაში, გადასწყვიტოს ეროვნული საკითხი ხალხთა თავისუფალი განვითარებისა და ადამიანის მიერ ადამიანის ექსპლოატაციის სისტემის შეთავსებით, —უნაყოფო აღმოჩნდა. პირიქით, ეროვნულ წინააღმდეგობათა ქსელი კიდევ მეტად იხლართება და თვით კაპიტალიზმის არსებობას საფრთხეს უმზადებს. ბურჟუაზია უღონო აღმოჩნდა მოაგვაროს ხალხთა თანამშრომლობის საქმე.

მხოლოდ საბჭოთა ბანაკში, მხოლოდ პროლეტარიატის დიქტატურის პირობებში, იმ დიქტატურისა, რო-

მელმაც თავის გარშემო შემოიკრიბა მოსახლეობის უმრავლესობა, შესაძლებელი გახდა ეროვნული ჩაგვრის ძირიან-ფესვიანად აღმოფხვრა, ურთიერთი ნდობის განწყობილების შექმნა და ხალხთა ძმური თანამშრობლობის დამყარება.

მარტოოდენ ამ გარემოებათა წყალობით შესძლეს საბჭოთა რესპუბლიკებმა მოეგერებიათ მთელი მსოფლიოს იმპერიალისტების, შინაური და გარეშე იმპერიალისტების, თავდასხმა; მარტოოდენ ამ გარემოებათა წყალობით მოახერხეს მათ წარმატებით დაემთავრებიათ სამოქალაქო ომი, უზრუნველყოთ თავისი არსებობა და ხელი მოეკიდათ მშვიდობიანი სამეურნეო აღმშენებლობისათვის.

მაგრამ ხანგრძლივ ომიანობას უკვალოდ არ ჩაუვლია. განადგურებული მინდორ-ველები, გაჩერებული ქარხნები, მოშლილი საწარმოო ძალები და გაცამტვერებული სამეურნეო რესურსები, ომიანობამ რომ მემკვიდროებით გადმოგვცა,—არასაკმარისად ხდის ცალკე რესპუბლიკათა განკერძოებულ შრომა-მეცადინეობას სამეურნეო აღმშენებლობის სფეროში. სხვათა მეურნეობის აღდგენა შეუძლებელი შეიქნა რესპუბლიკათა განცალკევებული არსებობის პირობებში.

მეორეს მხრით, საერთაშორისო მდგომარეობის მერყეობა და საფრთხე ახალ-ახალი თავდასხმისა აუცილებლად ხდის საბჭოთა რესპუბლიკების გაერთიანებული ფრონტის შექმნას კაპიტალისტური რკალის წინააღმდეგ.

დასასრულ, თვით აგებულება საბჭოთა ხელისუფლებისა, რომელიც თავისი კლასიური ბუნებით ინტერნაციონალურია, აგულიანებს საბჭოთა რესპუბლიკების მშრომელ მასებს გაერთიანდნენ და იქცენ ერთ სოციალისტურ ოჯახად.

ყველა აღნიშნული გარემოება უდავოდ მოითხოვს საბჭოთა რესპუბლიკების გაერთიანებას ერთ საკავშირო

სახელმწიფოდ, რომელიც შესძლებს უზრუნველყოფას კავშირული შირი საგარეო საფრთხესაგან, უზრუნველყოფას შინაური სამეურნეო წარმატებას და ხალხთა ეროვნული განვითარების თავისუფლებას.

ნებისყოფა საბჭოთა რესპუბლიკების ხალხთა, რომელნიც ამას წინაღუედ შეიკრიბნენ თავიანთი საბჭოების ყრილობებზე და ერთსულოვნად მიიღეს გადაწყვეტილება „საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის“ დაარსების შესახებ, საიმედო თავდებია იმისა, რომ ეს კავშირი არის თანასწორუფლებიან ხალხთა ნებაყოფლობითი გაერთიანება, რომ თვითეულ რესპუბლიკას უზრუნველყოფილი აქვს უფლება თავისუფლად გამოვიდეს კავშირიდან, რომ კავშირის კარი ღიაა ყველა, როგორც ამ უმად არსებული, ისე მომავალში აღმოცენებული, სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკისათვის, რომ ახალი საკავშირო სახელმწიფო იქნება ღირსეული დაგვირგვინება ხალხთა მშვიდობიანი და ძმური თანამშრომლობის იმ საფუძვლისა, რომელიც ჩაყრილ იქნა ჯერ კიდევ 1917 წლის ოქტომბერში, რომ ეს სახელმწიფო იქნება საიმედო იარაღი მსოფლიო კაპიტალიზმის წინააღმდეგ და ახალი გამამწყვეტი ნაბიჯი ყველა ქვეყნის მშრომელთა გაერთიანებისათვის მსოფლიო სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკად.

კარი მორა.

ხელშეკრულება საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის დაარსების შესახებ.

რუსეთის სოციალისტური ფედერატიული საბჭოთა რესპუბლიკა, უკრაინის სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკა, ბელორუსიის სოციალისტური საბჭოთა რესპუბლიკა და ამიერკავკასიის სოციალისტური ფედერა-

ტიული საბჭოთა რესპუბლიკა (აზერბაიჯანის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა, საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა და სომხეთის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა) შეერთდებიან ერთ საკავშირო სახელმწიფოდ—**საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირად.**

თავი პირველი.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა გამგებლობის საგნები.

1. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის,—მისი უმაღლესი ორგანოების სახით,—გამგებლობას ექვე დებარება:
 - ა) კავშირის წარმომადგენლობა საერთაშორისო ურთიერთ დამოკიდებულებაში, ყოველნაირი დიპლომატიური ურთიერთობის დაჭერა, პოლიტიკური და სხვა ხელშეკრულების დადება უცხო სახელმწიფოებთან;
 - ბ) კავშირის საგარეო საზღვრების შეცვლა და აგრეთვე მოკავშირე რესპუბლიკათა შორის საზღვრების საკითხების მოწესრიგება;
 - გ) ხელშეკრულების დადება კავშირის შემადგენლობაში ახალი რესპუბლიკების მიღების შესახებ;
 - დ) ომის გამოცხადება და ზავის შეკერვა;
 - ე) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საგარეო და შინაგანი სესხის აღება და მოკავშირე რესპუბლიკებისათვის საგარეო და შინაგანი სესხის აღების ნებართვის მიცემა;
 - ვ) საერთაშორისო ხელშეკრულებათა რატიფიკაცია;
 - ზ) საგარეო ვაჭრობის ხელმძღვანელობა და შინა ვაჭრობის სისტემის დაწესება;

თ) კავშირის მთელი სახალხო მეურნეობის საფუძველთა და საერთო გეგმის დაწესება, განსაზღვრა მრეწველობის დარგებისა და ცალკე სამრეწველო საწარმოთა, რომელთაც აქვთ საერთო-საკავშირო მნიშვნელობა, საკონცესიო ხელშეკრულებათა დადება, როგორც საერთო-საკავშირო ხელშეკრულებათა, ისე მოკავშირო რესპუბლიკების სახელით;

ი) ტრანსპორტისა და ფოსტა-ტელეგრაფის საქმის ხელმძღვანელობა;

კ) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის შეიარაღებულ ძალთა ორგანიზაცია და ხელმძღვანელობა;

ლ) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ერთიანი სახელმწიფო ბიუჯეტის დამტკიცება, რომელშიაც შედის მოკავშირო რესპუბლიკათა ბიუჯეტები; დაწესება ზოგად-საკავშირო გადასახადისა და შემოსავლისა და აგრეთვე მათი ანარიცხისა და ზედნართისა, რაც უნდა მოხმარდეს მოკავშირო რესპუბლიკათა ბიუჯეტების შედგენას; ნებართვის მიცემა დამატებითი გადასახადისა და გამოსაღების შემოღებისათვის მოკავშირო რესპუბლიკათა ბიუჯეტების შესაქმნელად;

მ) ფულის და კრედიტის ერთიანი სისტემის დაწესება;

ნ) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მთელს ტერიტორიაზე მიწათმოწყობისა და მიწათსარგებლობისა და აგრეთვე მიწის წიაღისა, ტყისა და წყლის სარგებლობის ზოგად საფუძველთა დამყარება;

ო) საერთო-საკავშირო კანონმდებლობა რესპუბლიკათა შორის გადასახლების თაობაზე და გადასახლების ფონდის დაწესება;

პ) სასამართლოს წყობილებისა და სასამართლოს წარმოების საფუძველთა დამყარება და აგრეთვე კავში-

რის სამოქალაქო და სისხლის სამართლის კანონმდებლობა;

- რ) შრომის ძირითად კანონთა დამყარება;
- ს) საერთო საფუძველთა დამყარება სახალხო განათლების სფეროში;
- ტ) საერთო ღონისძიებათა დაწესება ხალხის ჯანმრთელობის დაცვის სფეროში;
- უ) ზომა-წონის დამყარება;
- ფ) საერთო-საკავშირო სტატისტიკის ორგანიზაცია;
- ქ) ძირითადი კანონმდებლობა საკავშირო მოქალაქეობის სფეროში უცხოელთა უფლების შესახებ;
- ღ) ამნისტიის უფლება, რაიც გავრცელდება კავშირის მთელს ტერიტორიაზე;

ყ) საბჭოთა ყრილობებისა და მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტების იმ დადგენილებათა გაუქმება, რომელიც დაარღვევს ამა კონსტიტუციას;

ც) მოკავშირე რესპუბლიკათა შორის აღძრული სადავო საკითხების გადაწყვეტა.

2. ამა კონსტიტუციის ძირითად საფუძველთა დამტკიცება და შეცვლა ექვემდებარება მარტოოდენ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობის გამგებლობას.

თავი მეორე.

მოკავშირე რესპუბლიკათა სუვერენული უფლება და საკავშირო მოქალაქეობა.

3. მოკავშირე რესპუბლიკათა სუვერენიტეტი შეზღუდულია მხოლოდ ამა კონსტიტუციით გათვალისწინებულ ფარგლებში და მარტოოდენ იმ საგანთა სფეროში, რაც მიეკუთვნება კავშირის კომპეტენციას. აღნიშნული

ფარგლების გარეშე თვითეული მოკავშირე რესპუბლიკა დამოუკიდებლად განახორციელებს თავის სახელმწიფოებრივ ხელისუფლებას; საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირი დაიცავს მოკავშირე რესპუბლიკათა სუვერენულ უფლებას.

4. თვითეული მოკავშირე რესპუბლიკა შეინარჩუნებს უფლებას თავისუფლად გამოვიდეს კავშირიდან.

5. მოკავშირე რესპუბლიკები, ამა კონსტიტუციის მიხედვით, შეიტანენ ცვლილებას თავიანთ კონსტიტუციაში.

6. მოკავშირე რესპუბლიკების ტერიტორია არ შეიძლება შეცვლილ იქნეს მისი თანხმობის გარეშე; აგრეთვე მე-4 მუხლის შეცვლისა, შეზღუდვისა ან გაუქმებისათვის საჭიროა თანხმობა ყველა რესპუბლიკისა, რომელიც შედის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირში.

7. მოკავშირე რესპუბლიკების მოქალაქეთათვის დაწესებულია ერთიანი საკავშირო მოქალაქეობა.

თავი მესამე.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობა.

8. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო არის საბჭოთა ყრილობა, ხოლო საბჭოთა ერთი ყრილობიდან მეორე ყრილობამდე—საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი, რომელიც შესდგება საკავშირო საბჭოსა და ეროვნებათა საბჭოსაგან.

9. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობა შესდგება საქალაქო საბჭოებისა და ქალაქური დასახლებული ადგილების საბჭოების

წარმომადგენელთაგან—იმ ვარაუდით, რომ ყოველ 25000 ამომრჩეველზე მოდიოდეს თითო დეპუტატი—და საბჭოთა საგუბერნიო ყრილობების წარმომადგენელთაგან იმ ვარაუდით, რომ ყოველ 125,000 მცხოვრებზე მოდიოდეს თითო დეპუტატი.

10. დელეგატებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობისათვის აირჩევენ საბჭოთა საგუბერნიო ყრილობანი. იმ რესპუბლიკაში, სადაც საგუბერნიო შენაერთები არ არის, დელეგატებს უშუალოდ აირჩევს ამა თუ იმ რესპუბლიკის საბჭოთა ყრილობა.

11. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების მორიგ ყრილობას მოიწვევს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი—წელიწადში ერთხელ; საგანგებო ყრილობას მოიწვევს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი—თავისი საკუთარი გადაწყვეტილებით, საკავშირო საბჭოს ან ეროვნებათა საბჭოს მოთხოვნით ან და ორი მოკავშირე რესპუბლიკის მოთხოვნით.

12. განსაკუთრებულ პირობებში, რაიც დააბრკოლებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობის ვადაზე მოწვევას, საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს უფლება ეძლევა გადასდოს ყრილობის მოწვევა.

Handwritten mark

თავი მეოთხე.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი.

13. საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი შესდგება საკავშირო საბჭოსა და ეროვნებათა საბჭოსაგან.

14. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობა აირჩევს საკავშირო საბჭოს მოკავშირე რესპუბლიკების წარმომადგენელთაგან, პროპორციულად თვითეული მათგანის მოსახლეობისა, —სულ 414 წევრის შემადგენლობით.

15. ეროვნებათა საბჭო შესდგება მოკავშირე და ავტონომიური საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების წარმომადგენელთაგან, —იმ ვარაუდით, რომ თვითეულ რესპუბლიკაზე მოდიოდეს 5 წარმომადგენელი, —და რუსეთის სოც.-ფედ. საბჭოთა რესპუბლიკის ავტონომიური ოლქების წარმომადგენელთაგან იმ ვარაუდით, რომ თვითეულ ოლქზე მოდიოდეს ერთი წარმომადგენელი. ეროვნებათა საბჭოს შემადგენლობას მთლიანად დაამტკიცებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობა.

შენიშვნა. აჭარისტანისა და აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკები და სამხრეთ-ოსეთის ავტონომიური ოლქი გაგზავნიან ეროვნებათა საბჭოში თითო წარმომადგენელს.

16. საკავშირო საბჭო და ეროვნებათა საბჭო განიხილავენ ყველა დეკრეტს, კოდექსსა და დადგენილებას, რასაც მათ გადასცემს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი და სახალხო კომისართა საბჭო, კავშირის ცალკე სახალხო კომისარიატები, მოკავშირე რეს-

პუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტები და აგრეთვე ყველა დეკრეტს, კოდექსსა და დადგენილებას, რომელიც აღიძვრის საკავშირო საბჭოს და ეროვნებათა საბჭოს თაოსნობით.

17. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი გამოსცემს კოდექსებს, დეკრეტებს, დადგენილებათ და განკარგულებათ, გააერთიანებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მოქმედებას კანონმდებლობისა და მმართველობის სფეროში და განსაზღვრავს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდენუმისა და სახალხო კომისართა საბჭოს მოქმედების ფარგლებს.

18. ყველა დეკრეტი და დადგენილება, რომელიც განსაზღვრავს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის პოლიტიკური და ეკონომიური ცხოვრების ზოგად ნორმებს, აგრეთვე ისეთი, რომელიც ძირითად ცვლილებას შეიტანს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახელმწიფო ორგანოთა არსებულ პრაქტიკაში,—აუცილებლად უნდა წარიდგინოს განსახილველად და დასამტკიცებლად საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს.

19. ყველა დეკრეტი, დადგენილება და განკარგულება, რასაც გამოსცემს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი სავალდებულოა აღსასრულებლად საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მთელს ტერიტორიაზე.

20. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს უფლება აქვს შეაჩეროს ან გააუქმოს ყველა დეკრეტი, დადგენილება და განკარგულება საბჭოთა სოციალისტური რეს-

პუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმისა, აგრეთვე მოკავშირე რესპუბლიკების საბჭოთა ყრილობებისა და ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტებისა და ხელისუფლების სხვა ორგანოებისა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ტერიტორიაზე.

21. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მორიგ სესიას მოიწვევს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი -- წელიწადში სამჯერ. საგანგებო სესია მოწვეულ უნდა იქნეს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმის დადგენილებით, საკავშირო საბჭოს პრეზიდიუმის ან ეროვნებათა საბჭოს პრეზიდიუმის მოთხოვნით და აგრეთვე ერთ-ერთი მოკავშირე რესპუბლიკის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მოთხოვნით.

22. ყოველ კანონპროექტს, რომელიც უნდა განიხილოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურმა აღმასრულებელმა კომიტეტმა, ეძლევა კანონის ძალა მხოლოდ იმ პირობით, უკეთუ იგი მიღებულ იქნება როგორც საკავშირო საბჭოს, ისე ეროვნებათა საბჭოს მიერ და გამოქვეყნდება საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის სახელით.

23. უკეთუ საკავშირო საბჭო და ეროვნებათა საბჭო ვერ შეთანხმდნენ საკითხი გადაეცემა მათ მიერ დაარსებულ შემთანხმებელ კომისიას.

24. უკეთუ შემთანხმებელ კომისიაში შეთანხმება ვერ მოხდა, საკითხი გადაეცემა განსახილველად საკავშირო საბჭოს და ეროვნებათა საბჭოს შეერთებულ სხდომას; ამასთანავე, ვინცობაა საკითხმა ვერ მიიღო საკავ-

შირო საბჭოს ან ეროვნებათა საბჭოს ხმის უმრავლესობა იგი შეიძლება, ერთ-ერთი ამ ორგანოს მოთხოვნით, წარედგინოს გადასაწყვეტად საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების მორიგ ან საგანგებო ყრილობას.

25. საკავშირო საბჭო და ეროვნებათა საბჭო თავიანთი სესიების მომზადებისათვის და ამ სესიების მუშაობის ხელმძღვანელობისათვის აირჩევენ პრეზიდიუმებს შვიდ-შვიდი წევრის შემადგენლობით.

26. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ერთი სესიიდან მეორე სესიამდე ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო არის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი, რომელსაც შეადგენს ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი 21 წევრისაგან; პრეზიდიუმის წევრთა რიცხვში სრული შემადგენლობით შედის საკავშირო საბჭოს პრეზიდიუმი და ეროვნებათა საბჭოს პრეზიდიუმი. სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმისა და სოციალისტურ საბჭოთა რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს შესადგენათ, თანახმად ამა კონსტიტუციის 26 და 37 მუხლებისა, იმართება საკავშირო საბჭოს და ეროვნებათა საბჭოს შეერთებული სხდომა. საკავშირო საბჭოსა და ეროვნებათა საბჭოს შეერთებულ სხდომაზე კენჭის ყრა ხდება ცალკე საკავშირო საბჭოში და ცალკე ეროვნებათა საბჭოში.

27. ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი მოკავშირე რესპუბლიკათა რიცხვისამებრ აირჩევს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ოთხ თავმჯდომარეს საბჭოთა

სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმის წევრთა შემადგენლობიდან.

28. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტი პასუხისმგებელია საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობის წინაშე.

თავი მესამე.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი.

29. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი—საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ერთი სესიიდან მეორე სესიამდე—არის უმაღლესი კანონმდებლობითი, აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანო საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ხელისუფლებისა.

30. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი თვალყურს ადევნებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის კონსტიტუციის განხორციელებას და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საბჭოების ყრილობისა და ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის დადგენილებათა შესრულებას ხელისუფლების ყველა ორგანოს მიერ.

31. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმს უუღლება აქვს შეაჩეროს და გააუქმოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს და ცალკე სახალხო კომისარიატების

დადგენილებანი და აგრეთვე მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტების და სახალხო კომისართა საბჭოების დადგენილებანი.

32. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმს უფლება აქვს შეაჩეროს მოკავშირე რესპუბლიკების საბჭოთა ყრილობის დადგენილება, ხოლო შემდგომ ასეთი დადგენილება უნდა წარუდგინოს განსახილველად და დასამტკიცებლად საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს.

33. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი გამოსცემს დეკრეტებს, დადგენილებათ და განკარგულებათ, განიხილავს და დაამტკიცებს დეკრეტებისა და დადგენილებათა პროექტებს, რასაც წარუდგენს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო, ცალკე უწყებანი, მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტები, მათი პრეზიდიუმები და ხელისუფლების სხვა ორგანო.

34. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა, მისი პრეზიდიუმისა და სახალხო კომისართა საბჭოს დეკრეტები და დადგენილებანი დაიბეჭდება მოკავშირე რესპუბლიკების საერთო—სახმარებელ (რუსულზე, უკრაინულზე, ბელორუსულზე, ქართულზე, სომხურზე და თურქულთათრულზე) ენებზე.

35. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი გადასწყვეტს ურთიერთობის საკითხს, ერთის მხრით, საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკებს კავში-

რის სახალხო კომისართა საბჭოსა და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისარიატებს შორის და, მეორეს მხრით, მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტებსა და მათ პრეზიდიუმებს შორის.

36. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი პასუხისმგებელია საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის წინაშე.

თავი მეექვსე.

საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო.

37. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო არის აღმასრულებელი და განმკარგულებელი ორგანო საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტისა და მოეწყობა საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მიერ შემდეგი შემადგენლობით:

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე;

თავმჯდომარის მოადგილე;

გარეშე საქმეთა სახალხო კომისარი;

სამხედრო და საზღვაო საქმეთა სახალხო კომისარი;

საგარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარი;

გზათა სახალხო კომისარი;

ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისარი;

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი;

სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე;

შრომის სახალხო კომისარი;
სასურსათო სახალხო კომისარი;
ფინანსთა სახალხო კომისარი.

38. საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო—იმ უფლებათა ფარგლებში, რაც მას მინიჭებული აქვს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მიერ და აგრეთვე საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დებულების საფუძველზე—გამოსცემს დეკრეტებსა და დადგენილებათ, რომელთა აღსრულება სავალდებულოა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის მთელს ტერიტორიაზე.

39. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო განიხილავს დეკრეტებსა და დადგენილებათ, რასაც მას წარუდგენს როგორც საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცალკე სახალხო კომისარიატები, ისე მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტები და მათი პრეზიდიუმები.

40. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო მთლად თავის მუშაობაში პასუხისმგებელია საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და მისი პრეზიდიუმის წინაშე.

41. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება და განკარგულება შეიძლება შეჩერებულ და გაუქმებულ იქნეს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენ-

ტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და მისი პრეზიდიუმის მიერ.

42. მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტები და მათი პრეზიდიუმები განასაჩივრებენ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს დეკრეტსა და დადგენილებას საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმში ისე კი, რომ ვერ შეაჩერებენ მის შესრულებას.

თავი მეშვიდე.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლო.

43. რათა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ტერიტორიაზე დამყარებულ იქნეს რევოლუციონური კანონიერება, საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტთან დაარსდება უზენაესი სასამართლო, რომლის კომპეტენციასაც მიეკუთვნება:

ა) სახელმძღვანელო ახსნა-განმარტების მიცემა მოკავშირე რესპუბლიკათა უზენაესი სასამართლოებისათვის საერთო-საკავშირო კანონმდებლობის სფეროში;

ბ) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პროკურორის წარდგენით განხილვა და განსაჩივრება საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის წინაშე მოკავშირე რესპუბლიკათა უზენაესი სასამართლოების დადგენილებათა, გადაწყვეტილებათა და განაჩენისა იმ მოსაზრებით, რომ ეს დადგენილებანი, გადაწყვეტილებანი და გვ აჩენი ეწინააღმდეგება საერთო-სა-

კავშირო კანონმდებლობას, ან შეეხება სხვა რესპუბლიკათა ინტერესებს;

გ) დასკვნის მიცემა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მოთხოვნით მოკავშირე რესპუბლიკათა ამა თუ იმ დადგენილების კანონიერების შესახებ კონსტიტუციის თვალსაზრისით;

დ) სასამართლო დავის გადაწყვეტა მოკავშირე რესპუბლიკათა შორის;

ე) კავშირის იმ უმაღლესი თანამდებობის პირთა საქმის განხილვა, რომელთაც ბრალად ედებათ თანამდებობრივი დანაშაული.

44. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლო მოქმედებს შემდეგი შემადგენლობით:

ა) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პლენარული სხდომები;

ბ) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს სამოქალაქო-სასამართლო კოლეგია და სისხლის-სამართლის სასამართლო კოლეგია;

გ) სამხედრო და სამხედრო-სატრანსპორტო კოლეგია.

45. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლო მისი პლენარული სხდომის შემადგენლობით მოეწყობა 11 წევრისაგან, — მათ შორის ირიცხება თავმჯდომარე და მისი მოადგილე, — მოკავშირე რესპუბლიკების უზენაესი სასამართლოების პლენარულ სხდომათა ოთხი თავმჯდომარისაგან და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველოს ერთი წარმომადგენლისაგან; ამასთანავე თავმჯდომარეს, მის მოადგილეს და დანარჩენ ხუთ წევრს დანიშნავს საბჭოთა სოცი-

ალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი.

46. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პროკურორს და მის მოადგილეს დანიშნავს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პროკურორის მოკალეობას შეადგენს მისცეს დასკვნა ყველა საკითხის შესახებ, რომლის გადაწყვეტაც ექვემდებარება საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაეს სასამართლოს, დაიცვას ბრალდება მის სხდომაზე და უკეთუ არ გაიზიარებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პლენარული სხდომის გადაწყვეტილებას—განასაჩივროს იგი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმის წინაშე.

47. უფლება 43 მუხლში აღნიშნული საკითხების წარმართვისა საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პლენარული სხდომის განსახილველად შეიძლება განხორციელდეს მარტოდენ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ინიციატივით, აგრეთვე მისი პრეზიდიუმისა, საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პროკურორისა, მოკავშირე რესპუბლიკათა პროკურორებისა და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველოს ინიციატივით.

48. კავშირის უზენაესი სასამართლოს პლენარული სხდომები შეადგენენ სპეციალურ სასამართლო საკრებუ-

ლოებს (შედგენილობათ) შემდეგი საქმეების განსახილველად:

ა) განსაკუთრებული მნიშვნელობის სისხლის სამართლისა და სამოქალაქო საქმე, რომელიც თავის შინაარსით შეეხება ორს ან რამდენსამე მოკავშირე რესპუბლიკას და

ბ) საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და სახალხო კომისართა საბჭოს წევრების სასამართლოსათვის პერსონალურად დაქვემდებარების საქმე.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს მიერ აღნიშნულ საქმეთა საწარმოებლად მიღება შეიძლება მარტოდენ კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის ან მისი პრეზიდიუმის განსაკუთრებული დადგენილებით თვითეულ ცალკე შემთხვევაში.

თავი მერვე.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისარიატები.

49. სახელმწიფო მართვა-გამგეობის იმ ცალკე დარგების უშუალო ხელმძღვანელობისათვის, რაც შედის საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს გამგებლობის სფეროში, — მოეწყობა ამა კონსტიტუციის 37 მუხლში აღნიშნული 10 სახალხო კომისარიატი, რომელნიც მოქმედებენ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის მიერ სახალხო კომისარიატების შესახებ დამტკიცებული დებულების საფუძველზე.

50. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისარიატები არის:

მქ

ა) საერთო-საკავშირო სახალხო კომისარიატები — ერთიანი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების მთელი კავშირისათვის;

ბ) გაერთიანებული სახალხო კომისარიატები საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირისა.

51. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საერთო-საკავშირო სახალხო კომისარიატებია:

გარეშე საქმეთა სახალხო კომისარიატი;

სამხედრო და საზღვაო საქმეთა სახალხო კომისარიატი;

სავარეო ვაჭრობის სახალხო კომისარიატი;

გზათა სახალხო კომისარიატი;

ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისარიატი.

52. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის გაერთიანებული სახალხო კომისარიატებია:

სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო;

სასურსათო სახალხო კომისარიატი;

შრომის სახალხო კომისარიატი;

ფინანსთა სახალხო კომისარიატი;

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარიატი.

53. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის საერთო-საკავშირო სახალხო კომისარიატებს მოკავშირე რესპუბლიკებში ჰყავთ თავიანთი რწმუნებულნი, რომელნიც უშუალოდ მათ ემორჩილებიან.

54. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის გაერთიანებული სახალხო კომისარიატების ორგანოები, რომელნიც მოკავშირე რესპუბლიკების ტერიტორიაზე ანხორციელებენ აღნიშნული კომისარიატების დავალებას — არის იმავე სახელწოდების სახალხო კომისარიატები ამ რესპუბლიკებისა.

55. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავ-

შირის სახალხო კომისარიატების სათავეში სდგანან სახალხო კომისართა საბჭოს წევრები—საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისარები.

56. თვითეულ სახალხო კომისართან მისივე თავმჯდომარეობით მოეწყობა კოლეგია, რომლის წევრებსაც დანიშნავს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭო.

57. სახალხო კომისარს უფლება აქვს პირადათ გადასწყვიტოს ყოველი საკითხი, რომელიც ექვემდებარება სათანადო კომისარიატის გამგებლობას, ხოლო უნდა აცნობოს ეს კოლეგიას. უკეთეს კოლეგია ან მისი ცალკე წევრები არ გაიზიარებენ სახალხო კომისარის გადაწყვეტილებას, მათ შეუძლიან განასაჩივრონ იგი საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოში, ხოლო ვერ შეაჩერებენ გადაწყვეტილების შესრულებას.

58. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცალკე სახალხო კომისარიატების განკარგულება შეიძლება გაუქმებულ იქნეს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმისა და სახალხო კომისართა საბჭოს მიერ.

59. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისარიატების განკარგულებანი შეიძლება შეჩერებულ იქნეს მოკავშირე რესპუბლიკათა ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტებისა ან მათივე ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტების პრეზიდიუმების მიერ, როცა ესა თუ ის განკარგულება აშკარად არ ეთანაბრება საკავშირო-კონსტიტუციას, კავშირის კანონმდებლობას ან მოკავშირე რესპუბლიკის კანონმდებლობას. მოკავშირე რესპუბლიკის ცენტრალური აღმას-

რულებელი კომიტეტი ან ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმი განკარგულების შეჩერებას დაუყოვნებლივ აცნობებს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სათანადო სახალხო კომისარს.

60. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისარი პასუხისმგებელია საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოს, ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტისა და მისი პრეზიდიუმის წინაშე.

თავი მეცხრე.

გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველო.

61. მოკავშირე რესპუბლიკების რევოლუციონურ ღონისძიებათა გაერთიანებისათვის პოლიტიკური და ეკონომიური კონტრ-რევოლუციისა, ჯაშუშობისა და ბანდიტიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის საქმეში - საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოსთან მოეწყობა გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველო, რომლის თავმჯდომარეც შედის სათათბირო ხმის უფლებით საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახალხო კომისართა საბჭოში.

62. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის გაერთიანებული სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველო ხელმძღვანელობას გაუწევს სახელმწიფო პოლიტიკური სამმართველოს ადგილობრივ ორგანოებს თავისი რწმუნებულების მეშვეობით; ხსენებული რწმუნებულები იმყოფებიან მოკავშირე რესპუბლიკების სახალხო

კომისართა საბჭოებთან და მოქმედებენ კანონმდებლობის
 ბითის წესით დამტკიცებული სპეციალური დებულების
 საფუძველზე.

63. ზედამხედველობა საბჭოთა სოციალისტური
 რესპუბლიკების კავშირის გაერთიანებული სახელმწიფო
 პოლიტიკური სამმართველოს მოქმედების კანონიერები-
 სათვის განხორციელება საბჭოთა სოციალისტური რეს-
 პუბლიკების კავშირის უზენაესი სასამართლოს პროკურო-
 რის მიერ საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების
 კავშირის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის
 სპეციალური დადგენილების საფუძველზე.

თავი მათი.

მოკავშირე რესპუბლიკები.

64. თვითეული მოკავშირე რესპუბლიკის ტერიტო-
 რიის ფარგლებში ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო
 არის რესპუბლიკის საბჭოთა ყრილობა, ხოლო ერთი
 ყრილობიდან მეორე ყრილობამდე—მისი ცენტრალური
 აღმასრულებელი კომიტეტი.

65. მოკავშირე რესპუბლიკების ხელისუფლების უმა-
 ლლეს ორგანოა და საბჭოთა სოციალისტური რესპუბ-
 ლიკების კავშირის ხელისუფლების უმაღლეს ორგანოთა
 ურთიერთი დამოკიდებულება განსაზღვრულია ამა კონსტი-
 ტუციით.

66. თვითეული მოკავშირე რესპუბლიკის ცენტრა-
 ლური აღმასრულებელი კომიტეტი აირჩევს თავის წრი-
 დან პრეზიდიუმს, რომელიც ცენტრალური აღმასრულე-
 ბელი კომიტეტის ერთი სესიიდან მეორე სესიამდე არის
 ხელისუფლების უმაღლესი ორგანო.

67. მოკავშირე რესპუბლიკის ცენტრალური აღ-
 მასრულებელი კომიტეტი შექმნის თავის აღმასრულებელ

ორგანოს — სახალხო კომისართა საბჭოს შემადგენლობით:

სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარე;

თავმჯდომარის მოადგილენი;

სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭოს თავმჯდომარე;

მიწადმოქმედების სახალხო კომისარი;

ფინანსთა სახალხო კომისარი;

სასურსათო სახალხო კომისარი;

შრომის სახალხო კომისარი;

შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარი;

იუსტიციის სახალხო კომისარი;

მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარი;

განათლების სახალხო კომისარი;

ჯანმრთელობის სახალხო კომისარი;

სოციალური უზრუნველყოფის სახალხო კომისარი;

და აგრეთვე სათათბირო ან გადამწყვეტი ხმის უფლებით, — მოკავშირე რესპუბლიკის ცენტრალური აღმასრულებელი კომიტეტის გადაწყვეტილებისამებრ, — რწმუნებულნი საბჭოთა სოციალისტურ რესპუბლიკების კავშირის გარეშე საქმეთა, სამხედრო და საზღვაო საქმეთა, საგარეო ვაჭრობისა, გზათა და ფოსტა-ტელეგრაფის სახალხო კომისარებისა.

68. მოკავშირე რესპუბლიკების სახალხო მეურნეობის უმაღლესი საბჭო და სასურსათო, ფინანსთა, შრომისა და მუშათა და გლეხთა ინსპექციის სახალხო კომისარიატები დაემორჩილებიან რა მოკავშირე რესპუბლიკის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტსა და სახალხო კომისართა საბჭოს, — განახორციელებენ თავიანთ მოქმედებაში საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სათანადო სახალხო კომისარიატების დირექტივებს.

69. ამნისტიის უფლება და აგრეთვე შეწყალებისა

და რეაბილიტაციის უფლება იმ მოქალაქეთა მიმართ, რომელნიც მსჯავრდებულნი იქნებიან მოკავშირე რესპუბლიკის სასამართლო და ადმინისტრაციული ორგანოების მიერ—დარჩება ამ რესპუბლიკის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტს.

თავი მეთერთმეტი.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის ღერბი, დროშა და დედა-ქალაქი.

70. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახელმწიფო ღერბი წარმოადგენს დედამიწის ბურთობზე მზის სხივებში გამოყვანილ და პურის თავთავით გარშემოვლებულ ნამგალსა და უროს. ღერბს აქვს შემდეგი წარწერა 34 მუხლში აღნიშნულ ექვს ენაზე: „პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!“ ღერბის თავში მოთავსებულია ხუთთავიანი ვარსკვლავი.

71. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის სახელმწიფო დროშა არის წითელი ან ალისფერი ქსოვილი, რომლის ზედა კუთხეში ბუმთან გამოყვანილია ოქროს ნამგალი და ურო, ხოლო ამათ ზევით წითელი ხუთთავიანი ვარსკვლავი, მოოქრული არშიით გარშემოვლებული. შეფარდება სიგანისა სიგრძესთან— 1:2.

72. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის დედა ქალაქი არის მოსკოვი.

